

ты) постоянных сельскохозяйственных рабочих отличается в среднем в 2 раза. Если в 2002 г. почасовая оплата оператора транспортного средства в США составила – 7,16 дол., то в Великобритании – 9,13 дол., в Германии – 11,31 дол., а в Норвегии – 15,27 дол.. Соответственно почасовая оплата квалифицированного скотовода составила в США – 6,88 дол., в Великобритании – 9,93 дол., в Германии – 11,99 дол., в Норвегии – 14,92 дол.. Этот уровень не сравним со средним размером почасовой оплаты работников сельскохозяйственного производства в нашей стране.

По мере относительной стабилизации экономики в хозяйствах различных форм собственности будет широко применяться наемный труд и возрастет количество наемных работников. В настоящее время сельские жители относительно спокойно реагируют на процесс использования наемного труда, происходит постепенная их психологическая адаптация к жестким условиям рыночной экономики. Формы организации и стимулирования наемного труда у различных работодателей возможны самые разнообразные.

Основная особенность оплаты труда временных и сезонных работников состоит в том, что здесь применяются преимущественно затратные системы и их элементы – системы повременной формы, прямая сдельщина, сдельно-премиальная и аккордная. Хотя вполне возможно внести хозрасчетные элементы. Для постоянных наемных работников и их коллективов вполне приемлемы системы оплаты, основанные на семейном, коллективном и арендном подряде – аккордно-премиальная, оплата труда от валового дохода и от хозрасчетного дохода, основанная на внутрихозяйственных расчетных ценах.

В каждом конкретном случае следует применять индивидуальные подходы и варианты организации и стимулирования наемного труда. Основные критерии – количество и качество труда, эффективное использование ресурсов. Это можно достигнуть путем создания мотивационного механизма к труду, учитывая тот факт, что основная часть дохода наемных работников это оплата труда, условия и размер которой строго определяется работодателем. Необходимо стремиться к созданию благоприятных условий труда и разработке объективных показателей оценки и стимулирования труда.

Разрабатывая эффективную разностороннюю систему стимулов можно добиться высокой производительности наемного труда. Как бы выгодны эти стимулы не были, следует учитывать важнейший психологический аспект - большинство наемных работников будут предпочитать с учетом признания качества их труда, различных способностей, высокого мастерства, добросовестности и преданности получать еженедельную хорошую заработную плату.

Источники и литература

1. Агропромисловий комплекс України у 2006 році (в цифрах, графіках, діаграмах). – К.: Інтас. – 56 с.
2. Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу. – К.: Урожай, 2004. – 240 с.
3. Коньгин А.А. Фермерское хозяйство в США / под ред. В.Ф. Башмачникова. – М.: Агропримиздат, 1989. – 207с.

Осадчий Д.Є.

ОБЛІК РИЗИКІВ ІНВЕСТУВАННЯ В ГЕОСТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ АР КРИМ)

Вступ. Організаційно-господарські зсуви, що відбуваються в Україні і її регіонах, поки не створюють сприятливих умов для збільшення надходжень позикового капіталу в економіку. Тому разом з дослідженнями привабливості регіонів для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, актуальним залишається напрям вивчаючий природу чинників, стримуючих цей процес. До них, в першу чергу, слід віднести ризики інвестування (РІ). Тим часом, у концепції залучення інвестицій, що розробляються в стратегіях на національному і регіональному [5] рівнях, цьому питанню не приділяється поки належної уваги.

Постановка завдання. Сучасне полягання підходу у вивченні РІ відображають роботи не тільки економістів, але і економіко-географів. До останніх слід віднести роботи Г.Н.Балабанова [6], С.П.Сонько [4], і ряду інших дослідників, які зв'язують проблеми РІ з питаннями зростання іміджу територій і підвищення їх інвестиційної привабливості. Одночасно облік РІ і моделювання процесу їх дії важливі і в геостратегії ухвалення інвестиційних рішень, оскільки кожне таке рішення пов'язано з певним ризиком. У зв'язку з цим, ухвалення і розробка геостратегічних рішень повинні передувати оцінкою РІ, виникаючих на конкретних територіях.

Метою статті є дослідження територіальної специфіки РІ в геостратегії розвитку Кримського регіону. Для реалізації висунутої мети необхідне розв'язування наступних задач : а) визначити методологічну і методичну основу аналізу РІ, виникаючих на мезорайонному рівні; б) на основі запропонованої методики і системи показників здійснити оцінку РІ міст і районів АР Крим в світлі геостратегії їх розвитку.

Результати дослідження. Теоретичні основи управління ризиками наочно розроблені на мікроекономічному рівні. Вони торкаються як організації виробництва, так і стратегічного управління компанією. Саме в таких дослідженнях ризик визначають як діяльність, пов'язану з подоланням невизначеності в ситуації вибору, в процесі якої є можливість кількісно і якісно оцінити вірогідність досягнення результату, невдачі і відхилення від мети. Інше визначення ризику при його оцінці в стратегії ухвалення інвестиційних рішень. В цьому випадку – РІ – невизначеність в отриманні доходу, на який реагував інвестор [2, с.254]. Проте в такому розумінні РІ стають предметом систематизації і вивчення, в кращому разі, міжфірмового рівня. Практика геостратегічного аналізу, що розширюється, як основа ухвалення прогностичних управлінських рішень по-суває до уточнення поняття РІ. Це, на наш погляд, пов'язано і з рядом нових явищ в управлінській і дослідницькій практиці. До них слід віднести: а) обов'язковість геостратегічних опрацювань на мезорайонному

рівні; б) практику залучення зовнішніх позикових засобів, що посилюється у всіх областях; в) диференціацію стратегічних підходів в дослідженнях. Останнє торкнулося ряду суміжних наук регіонально-економічного циклу. Саме економічна і соціальна географія все більш бере активну участь в реалізації основних напрямів геостратегічної проблематики: від загальної геостратегії розвитку територій до опрацювання геостратегії розвитку ринку інвестицій. Змістовна сторона геостратегії інвестування вже відображена в публікаціях [3]. Тому методологічна основа аналізу РІ майбутнього періоду будується на: 1) включеності цього явища в систему прогнозних господарсько-управлінських рішень; 2) розробці системи прийомів просторового аналізу ризиків у сфері інвестування.

Методична база геостратегічного аналізу повинна включати в першу чергу, прийоми, що дозволяють відносно швидко і об'єктивно оцінити їх склад і напрями дії. Перш за все виділяється метод угруповання РІ, як самий відпрацьований в дослідницькій практиці. Враховуючи вітчизняні напрацювання [3,4,6], нами здійснено блокування спостережених в АРК РІ в 4 групи з подальшою бальною оцінкою їх видів. Було встановлено, що серед економічних ризиків найбільший бал (8) пов'язаний з низьким рівнем прибутковості підприємств. Серед організаційних, найбільший бал ризиковий (7) припав на такий вигляд, як громізка структура реєстрації інвесторів. Одночасно, не дивлячись на ліквідність і можливість відображення територіальних відмінностей, прийом бальної оцінки РІ слід визнати лише за допоміжний в геостратегічних опрацюваннях. Запропонувати конкретніші заходи щодо зниження РІ можна лише на основі економіко-географічного порівняння системи таких показників, які: а) відображають реальну господарську діяльність; б) одночасно репрезентативні для інвесторів; в) порівняні для низових територіальних одиниць. Наступною обов'язковою процедурою геостратегічного аналізу стає картографічне моделювання з подальшим виділенням територіальної системи РІ. Завершальною процедурою стає типізація територій і району дослідження по ступеню РІ.

Доступна інформаційна база [1,5] та мета спонукали розробити методіку, суть якої полягає в синтезі і графо-аналітичному опрацюванні шести показників, що відображають РІ регіонального відтворення.

1. Виробничі ризики. Провідним показником цього вигляду РІ стало число підприємств, що припинили свою діяльність. Серед міст по цьому показнику непривабливі Сімферопольська і Ялтинська міськради, де припинили діяльність відповідно 1712 і 899 об'єктів. Серед районів високий рівень цього вигляду РІ припадає на територію Бахчисарайського (220) і Сімферопольського районів (167 підприємств). З метою зниження цього виду ризиків в геостратегії необхідний комплекс організаційних заходів, що підвищують господарську стійкість об'єктів підприємництва. Першочерговий серед них – перехід на інвестиційне проектування і створення страхових фондів в містах і районах.

2. У сфері організаційних РІ ведучим був вибраний відносний показник, що відображає частку підприємств з чисельністю працівників до 10 чоловік. Як самі схильні до кон'юнктурних коливань і якнайменше стійкі в господарському відношенні, такі господарства помітні в м. Джанкой (14%), Судак (13%) і Кировському районі (12%). В геостратегії розвитку цих територій доцільна фінансова підтримка малого бізнесу через систему субсидування.

3. Техніко-виробничі РІ були оцінені на основі показника частки матеріальних витрат в структурі операційних витрат на реалізацію продукції. В промцентрах (м. Алушта, Красноперекопськ) їх частка складає біля 60%, в п'яти сільських районах перевищує 44%, що знижує склад потенційних інвесторів. Враховуючи повільні структурні трансформації в господарстві і орієнтацію на розвиток галузей з середньою матеріаломісткістю, дії даного вигляду РІ зберуться і в майбутньому. Його зниження слід пов'язувати з довгостроковим прогнозуванням перш за все інноваційної сфери.

4. Хоча ринкові РІ мають склад показників, що встоявся, узагальнюючими з них слід вибрати пайовий склад тих підприємств, які мали об'єми реалізації продукції. В порайонному розрізі самими ризиковими слід визнати господарства двох (Бахчисарайського і Красноперекопського районів), де 45% їх числа припинили реалізовувати товари і послуги (цей і останній розрахунок – по [3]). Зниження РІ на стадії реалізації зважаючи на значну невизначеність прогнозування кон'юнктури можливе на шляху посилення позицій держави (система держзамовлення) і орієнтації на виробництво продукції, що користується стабільним попитом.

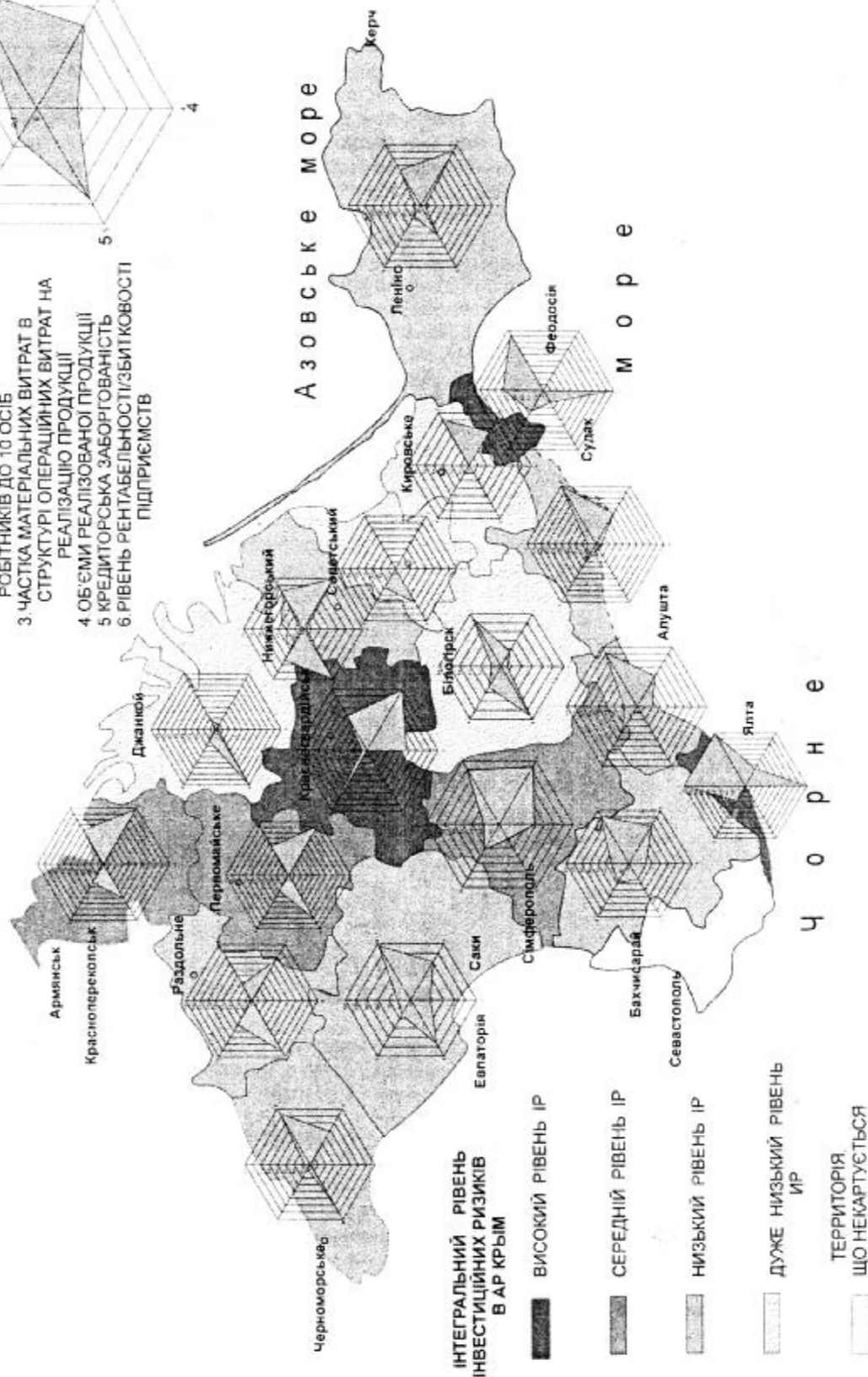
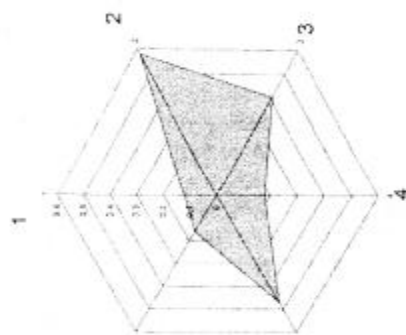
5. Ризики кредитування віднесені до числа традиційних і найважливіших для інвесторів, оскільки вони пов'язані з вірогідністю втрат грошових коштів. Саме цей вигляд РІ можна віднести власне до інвестиційних, бо вони найбільш вагомі. Це ризики втраченої вигоди, зниження прибутковості і прямих фінансових втрат. Оскільки кредитні ризики несуть небезпеку несплати позичальникам не тільки відсотків, але і суми боргу, показником його територіальної диференціації виступає кредиторська заборгованість. При всій важливості абсолютних її показників порівнянність цього вигляду пов'язана з визначенням частки простроченої заборгованості. Серед міст вона найбільш висока в Керчі (38%) і Красноперекопську (34%). В чотирьох районах Степового Криму вона перевищує 50%. Цей вигляд РІ може бути понижений комплексними заходами організаційно-фінансового порядку.

Особлива увага інвестори додають 6-й групі РІ – загальноекономічним. Виникаючи на всіх етапах господарської діяльності, вони важливі при оцінці її кінцевих результатів. Узагальнюючим тут слід визнати дві групи показників. Перша – частка тих збиткових об'єктів, яка як показав порайонний аналіз, трохи диференційована: від 47% в Кировському до 72% в Бахчисарайському районах. Менша розбіжність даних спостерігається в містах: 61% (Джанкой), – 72% (Армянськ). Другий показник, – рівень рентабельності, – більш представницький, оскільки його низькі і негативні параметри – індикатор цього вигляду РІ. В цілому в 7 містах господарська діяльність суб'єктів збиткова. Особливо несприятлива ця ситуація в сільських районах: в 9 і 14 рівень рентабельності негативний. В зв'язку з цим умови для залучення засобів проблематичні у Чорноморському (11,6%) і Кировському районах (14,6%).

РИЗИКИ ІНВЕСТУВАННЯ В АР КРИМ

НОРМОВАНІ ПОКАЗНИКИ РИЗИКІВ ІНВЕСТУВАННЯ

1. КІЛЬКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, ЗУПЛИНИВИШИХ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ
2. ЧАСТКА ПІДПРИЄМСТВ С ЧИСЕЛЬНІСТЮ РОБІТНИКІВ ДО 10 ОСІБ
3. ЧАСТКА МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ В СТРУКТУРІ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ
4. ОБ'ЄМИ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ
5. КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРТОВАНІСТЬ
6. РІВЕНЬ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ/ЗБИТКОВСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У основу вивчення територіальних особливостей інвестиційних ризиків на півострові, покладена методика нормування представлених вище показників РІ і розрахунок інтегрального показника. На базі інтегрального показника проведено ранжування і угруповання адміністративних районів і міськрад АР Крим по рівню РІ (мал.1). Виділено першу групу територій з високим рівнем РІ (Ялтинський, Феодосія міськради, Красногвардійський р-н). В приморських територіях такий рівень РІ пояснює великою кількістю підприємств, що припинили свою діяльність, і господарських об'єктів з середньою кількістю працівників до 10 чол. В Красногвардійському районі високі ризики пов'язані з великими матеріальними витратами на реалізацію агропромислової продукції.

У другій групі з середнім рівнем РІ (Сімферопольський, Першотравневий і Красноперекопський райони) РІ пов'язані з великими об'ємами матеріальних витрат на реалізацію продукції, що випускається, а також великою кількістю малих підприємств і високою кредиторською заборгованістю.

Третя група, з низьким рівнем РІ, найбільш простора по територіальному обхвату і включає Чорноморський, Раздольненський, Сакський, Бахчисарайський, Нижньогірський райони, Алуштинський і Судакський міськради. Для трьох адміністративних районів Західного Криму і Ленінського р-ну РІ пов'язані з високим рівнем матеріаломісткості і збитковості виробництв, для решти територій ризики пов'язані з високим рівнем конкуренції, і конкурентними коливаннями на ринку рекреаційних послуг.

Четверта група територій з дуже низьким рівнем РІ (Джанкойській, Білогірській, Кіровській, Советській р-ни) характеризується відсутністю конкурентів у інвестуванні і агропромисловою спеціалізацією. Зниження високої питомої ваги простроченої заборгованості в геостратегії їх розвитку зв'язуються з випуском екологічно чистої продукції і передгріною рекреацією.

В такій ситуації настороженість інвесторів до господарських суб'єктів ряду територій АРК можна понизити шляхом геостратегічних опрацювань. Вони повинні включати: а) об'єктивні бази даних про інвестиційні майданчики ; б) систему заходів щодо страхування РІ.

Висновки. Ризики інвестування відносять до числа традиційних явищ у фінансово-комерційній практиці підприємств, у меншій мірі – територій. Їх оцінка і управління повинні стати складовою частиною ухвалення тактичних і стратегічних рішень як на локальному, так і регіональному рівні. Усвідомлення факту ризикових ситуацій в системі інвестування майбутнього періоду веде: а) до необхідності оцінки РІ за системою показників і районування території по рівню ризиків; б) пошуку альтернативних варіантів стратегії з якнайменшими втратами для підприємств регіону, знижуючими РІ. Вони пов'язані з переходом на виробництво екологічної продукції, розвитком екологічного туризму і активізацією зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Джерела та література

1. Багров Н.В. Региональная политика устойчивого развития. – ДО.:Льбидь, 2002. – 256 с.
2. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз. – ДО.:Алеута,2006. – 404 с.
3. Осадчий Д.Є. Геостратегия инвестирования как основа регионального развития // Экономика и управление. – 2006. – №4. – С.129–133.
4. Сосько С.П. Рінок і регіоналістика. – ДО.: Ніка. – Центр,2002. – 380с.
5. Стратегия развития АР Крим на период до 2015 года. – Сімферополь: МЭАРК, 2006. – 37с.
6. Трансформація структури господарства України : регіональний аспект / за ред. Г.В.Балабанова. – К.: Міленіум, 2003. – 404с.

Пенькова І.В., Кривко А.В.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність. Посилення міжнародної конкуренції, урізноманітнення її сучасних форм вимагають від вітчизняних підприємств-суб'єктів ЗЕД вироблення нових методів забезпечення сприятливих конкурентних позицій на міжнародних ринках. Перспективним напрямком досягнення високого рівня конкурентоспроможності українських підприємств в цих умовах є розвиток інноваційно-технологічного потенціалу та міжнародного науково-технологічного співробітництва. В процесі науково-технологічного співробітництва відбувається об'єднання усіх або частини матеріальних, фінансових ресурсів, науково-дослідних кадрів, результатів попередніх розробок кожної сторони. Це приводить до зниження витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи в рамках окремих підприємств, вирішує проблему нестачі виробничих потужностей та інших ресурсів для освоєння сформованого підприємством науково-технічного потенціалу, відкриває нові стратегічні можливості у освоєнні міжнародного ринку, розширенні експорту, удосконаленні самої технології та ін.

Проблеми формування стратегії підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємств України розглянуті у працях вітчизняних і російських учених та практиків: А. Воронкової, І. Піддубного, В. Кудрова, А. Динкіна, Ю. Макогона, О. Градова, М. Лепи, Ю. Кормнова, А. Медведева, а також зарубіжних учених: М. Портера, Ж. Ламбена, С. Прахалада, В. Скіннера. Серед чималої наукової бібліографії з проблем управління конкурентоспроможністю підприємств на міжнародних ринках увага, в основному, приділяється технології як чиннику забезпечення конкурентоспроможності кінцевої продукції. Разом з тим, відчувається недостатність належної кількості розробок, метою і результатом яких було б визначення